การบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกของสถานศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

Alternative School Administration of Private School In Bangkok Metropolis

อรจิรา ศรีอุทัย
Aonjira Sriuthai
ฉัตรกุล เอื้อพิพัฒนากูล
Chatkul Uapipattanakul
มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
Rajapruk university
Email: aonjiraaonsriuthai@gmail.com

(**Received**: May 9, 2025/ **Revisec**: May 9, 2025/ **Accepted**: August 20,2025)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกของสถานศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และ2) เปรียบเทียบการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกของสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และจังหวัด กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 278 คน ใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นจำแนกตามจังหวัด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่มีค่าความตรงเชิงเนื้อหารายข้อระหว่าง .67-1.00 และค่าความเที่ยงเท่ากับ .97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบความแตกต่างรายคู่แบบ LSD

ผลการวิจัยพบว่า

1) ผลการศึกษาการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกของสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดประสบการณ์ รองลงมา คือ การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ นโยบายการบริหารหลักสูตร และการบริหารจัดการ และ2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกของสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน

คำสำคัญ: การศึกษาทางเลือก; การบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือก; สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the alternative school administration of private school in Bangkok Metropolitan area 2) compare the opinions of the alternative school administration of private school in Bangkok Metropolitan area. The sample consisted of 278 teachers under Office of the Private Education Commission, were obtained by using a stratified random sampling according to country. The research instrument was a questionnaire with content validity, IOC values .67-1.00, a reliability value of .97. The data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, One-way ANOVA with LSD.

The research results were as follow:

1) the alternative school administration of private school in Bangkok Metropolitan area was at a high level in overall, ranking from the highest to the lowest mean: Learning experiences, Organizing the learning environment, Curriculum policy and Administration management 2) the opinions of alternative school administration of private school in Bangkok Metropolitan area, classified by age, education level and work experience were not different in overall and particular aspect.

Keywords: alternative school; alternative school administration; Office of the Private Education Commission

1. บทนำ

การศึกษาทางเลือกถือเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาอย่างหนึ่งที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากหลายภาคส่วน ทั้งโรงเรียน ชุมชน และครอบครัว โดยอาศัยการเรียนรู้ในบริบทของพื้นที่ที่แตกต่างกันไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนมีความแตกต่างและหลากหลาย ทั้งในมิติของเชื้อชาติ ศาสนา ค่านิยมความเชื่อวัฒนธรรม (Booker and Mitchell, 2011) ความต้องการในการศึกษาต่อการประกอบสัมมาอาชีพ และมุมมองในการเป็นปัจเจกชนที่มีอิสระจากการควบคุมของผู้มีอำนาจ การจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งจึงไม่สามารถตอบสนองความต้องการที่แตกต่างหลากหลาย และนับวันจะทวีความซับซ้อนมากขึ้น การศึกษาทางเลือก (Alternative education) จึงเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาอีกรูปแบบหนึ่งที่สามารถเข้ามามีส่วนพัฒนาผู้เรียนในหลากหลายกลุ่มเหล่านี้ได้ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2558) ระบุว่า การศึกษาทางเลือก หมายถึง แนวคิดการจัดการศึกษาในเชิงอุดมคติที่แสดงถึงคุณลักษณะของรูปแบบการศึกษาที่ไม่ใช่การศึกษาแบบเดิม มักจะถือว่าเป็นโรงเรียนอิสระ (Free school) หรือเป็นการเรียนรู้ตามอัธยาศัย ไม่มีสถาบันการศึกษา (Non-institutional) และยึดชุมชนเป็นหลัก (Community-based learning) การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และธรรมชาติของผู้เรียน มุ่งเน้นความรู้เชิงประสบการณ์ ส่งเสริมศักยภาพตามความแตกต่างของผู้เรียน ด้วยความมุ่งหวังที่จะให้ผู้เรียนได้มีพัฒนาการเจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ มีความรู้ และคุณธรรม เป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของประเทศไทย (ชญาน์นันท์ นภัทร์ถิรชาญไชย, 2564)

โรงเรียนทางเลือกในประเทศไทยที่จัดการศึกษาตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงมัธยมปลายและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ มีองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้โรงเรียนทางเลือกแตกต่างจากโรงเรียนทั่วไปก็คือ นวัตกรรมการเรียนการสอน (Innovation) ซึ่งประกอบไปด้วยฐานคิดและปรัชญา วิธีการเรียนการสอน และทรัพยากรสำคัญในการจัดการเรียนการสอน รูปแบบการจัดการศึกษาทางเลือกมี 9 รูปแบบ ดังนี้ 1) การสอนแบบมอนเตสซอรี 2) การสอนแบบพหุปัญญา 3) การสอนแบบภาษาธรรมชาติ 4) การสอนแบบวอลดอร์ฟ 5) การสอนแบบนีโอ-ฮิวแมนนิสต์ 6) การสอนแบบเรกจิโอ เอมิเลีย 7) การสอนแบบโครงการ 8) การสอนแบบไฮสโคป และ 9) โรงเรียนวิถีพุทธ (ชญาน์นันท์ นภัทร์ถิรชาญไชย, 2564) ซึ่งแต่ละรูปแบบมีจุดเน้นและเนื้อหากระบวนการแตกต่างกัน แต่จุดรวมประการหนึ่ง คือ ธรรมชาติของมนุษย์มีความหลากหลาย การศึกษาเรียนรู้จึงต้องมีความหลากหลายและยึดเอาผู้เรียนเป็นศูนย์กลางตามไปด้วย ทั้งนี้ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดความสำเร็จของโรงเรียนทางเลือก คือ ปรัชญาการศึกษาของโรงเรียน ผู้นำและทรัพยากรในการจัดการศึกษา คุณภาพของครู นวัตกรรมด้านการสอน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง รวมไปถึงกฎกติกาของภาครัฐ และสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียนของโรงเรียนด้วย

ในปัจจุบันการศึกษาในระบบปกติอาจไม่ตอบโจทย์ต่อการพัฒนาคุณลักษณะที่ดีให้กับคนรุ่นใหม่ โรงเรียนทางเลือกจึงเป็นทางเลือกช่วยพัฒนานักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์พร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ รวมทั้งยังปลูกฝังให้นักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยตนเอง นอกจากนี้ แผนพัฒนา

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) มีหลักการสำคัญคือ “ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่ สมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ตอบสนองต่อแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 โดยดำเนินการภายใต้วิสัยทัศน์ “มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ คู่คุณธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขในสังคม” ดังนั้นโรงเรียนจึงเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมการเรียนรู้และความสำเร็จของนักเรียน ซึ่งความสำเร็จของโรงเรียนทางเลือกมีความแตกต่างกันไปตามเป้าหมายของโรงเรียน

จากแนวคิดและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกของสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกของสถานศึกษาเอกชน และส่งเสริมรูปแบบการจัดการศึกษาให้เหมาะกับความต้องการของสังคมต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกของสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

2.2 เพื่อเปรียบเทียบบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกของสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

3.1 ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 1,033 คน (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, 2567)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ในปีการศึกษา 2567 ซึ่งได้มาของกลุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมด 278 คน

3.2 การสร้างเครื่องมือและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกของสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist)

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นครูที่มีต่อการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกของสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

3.2.2 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1) ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีจากเอกสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกของสถานศึกษาเอกชน

2) สร้างแบบสอบถามที่มีเนื้อหาครอบคลุมครอบคลุมตามตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย แล้วกำหนดคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับตามวิธีของ เรนซิส ลิเคอร์ท (Rensis Likert Method)

3) หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) นำแบบสอบถามองค์ประกอบการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกของสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวนอย่างน้อย 3 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาความถูกต้องและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยแล้วหาค่า IOC ของแต่ละข้อ โดยแบบสอบแต่ละข้อต้องได้ค่ามากกว่า .50 ขึ้นไป

4) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความสมบูรณ์และนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่ใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้ววิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟ่าของครอนบาค (α-Cronbach's Alpha Coefficient) ต้องมากกว่า .70 ถือว่าใช้ได้

3.3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

3.3.1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงมาตรฐาน (S.D.)

3.3.2 การทดสอบสมมติฐาน โดยการเปรียบเทียบความแตกต่างของการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกของสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยใช้สถิติทดสอบที่แบบเป็นอิสระต่อกัน (Independent t-test) (ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และคณะ, 2562) และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ด้วยวิธี LSD

4. ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยสามารถแสดงผลการวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกของสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ตามความเห็นของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกของสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยภาพรวม

ด้านที่	การบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกของสถานศึกษาเอกชน	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1	การบริหารจัดการ	4.25	.60	มาก
2	นโยบายการบริหารหลักสูตร	4.30	.57	มาก
3	การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้	4.38	.55	มาก
6	การจัดประสบการณ์	4.42	.48	มาก
	รวมเฉลี่ย	**4.34**	**.44**	**มาก**

จากตาราง 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกของสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 4.34, S.D. = .44) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การจัดประสบการณ์ ($\bar{X}$= 4.42, S.D. = .48) การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ นโยบายการบริหารหลักสูตรและการบริหารจัดการ

2. การเปรียบเทียบการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกของสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน สรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกของสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำแนกตามระดับการศึกษา

การบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกของสถานศึกษาเอกชน	ระดับการศึกษา				t	P-value
	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการบริหารจัดการ	4.27	.62	4.18	.48	.84	.40
2. ด้านนโยบายการบริหารหลักสูตร	4.31	.57	4.23	.54	.78	.44
3. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้	4.38	.54	4.37	.63	.13	.90
4. ด้านการจัดประสบการณ์	4.42	.47	4.40	.51	.32	.75
รวม	**4.34**	**.45**	**4.30**	**.37**	**.67**	**.50**

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกของสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลครูที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน

ตารางที่ 3 ผลการการวิเคราะห์ความแปรปรวนการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกของสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำแนกตามอายุ

การบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกของสถานศึกษาเอกชน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F-ratio	P-value
1. ด้านการบริหารจัดการ	ระหว่างกลุ่ม	.38	3	.13	.35	.79
	ภายในกลุ่ม	100.42	274	.37		
	รวม	100.80	277			
2. ด้านนโยบายการบริหารหลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	.21	3	.07	.22	.88
	ภายในกลุ่ม	88.36	274	.32		
	รวม	88.58	277			

ตารางที่ 3 (ต่อ)

การบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกของสถานศึกษาเอกชน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F-ratio	P-value
3. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	1.03	3	.35	.13	.38
	ภายในกลุ่ม	83.80	274	.31		
	รวม	84.84	277			
4. ด้านการจัดประสบการณ์	ระหว่างกลุ่ม	.78	3	.26	1.14	.33
	ภายในกลุ่ม	62.35	274	.23		
	รวม	63.13	277			

รวม	**ระหว่างกลุ่ม**	**.19**	**3**	**.06**	**.32**	**.81**
	ภายในกลุ่ม	**52.80**	**274**	**.19**		
	รวม	**52.93**	**277**			

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกของสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ครูที่มีอายุที่ต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน

ตารางที่ 4 ผลการการวิเคราะห์ความแปรปรวนการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกของสถานศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

การบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกของสถานศึกษาเอกชน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F-ratio	P-value
1. ด้านการบริหารจัดการ	ระหว่างกลุ่ม	.49	3	.16	.45	.72
	ภายในกลุ่ม	100.31	274	.37		
	รวม	100.80	277			
2. ด้านนโยบายการบริหารหลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	.93	3	.31	.97	.41
	ภายในกลุ่ม	87.64	274	.32		
	รวม	88.58	277			
3. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	.68	3	.23	.73	.53
	ภายในกลุ่ม	84.17	274	.31		
	รวม	84.84	277			
4. ด้านการจัดประสบการณ์	ระหว่างกลุ่ม	.43	3	.14	.63	.60
	ภายในกลุ่ม	62.70	274	.23		
	รวม	63.13	277			

ตารางที่ 4 (ต่อ)

การบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกของสถานศึกษาเอกชน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F-ratio	P-value
รวม	**ระหว่างกลุ่ม**	**.40**	**3**	**.13**	**.69**	**.56**
	ภายในกลุ่ม	**52.59**	**274**	**.19**		
	รวม	**52.98**	**277**			

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกของสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ครูที่มีประสบการณ์การทำงานที่ต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน

5. อภิปรายผล

การวิจัยครั้งเรื่อง การบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกของสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

5.1 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกของสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาจเป็นเพราะโรงเรียนทางเลือกของสถานศึกษาเอกชนมุ่งเน้นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และให้ความสำคัญต่อการจัดประสบการณ์และจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน มีการกำหนดนโยบายและแนวทางการบริหารหลักสูตรที่ชัดเจน และการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบภายในสถานศึกษาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของงานวิจัยของ ชญาน์นันท์ นภัทร์ถิรชาญไชย และคณะ (2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกตามแนวคิดมอนเตสซอรี: ความหวังการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอองค์ประกอบการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกตามแนวคิดมอนเตสซอรีในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกตามแนวคิดมอนเตสซอรีในประเทศไทยมี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ภารกิจมอนเตสซอรี โดยผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ มีความรู้และคุณลักษณะ มีการส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมความรู้และประสบการณ์ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอรี 2) นโยบายการบริหารทรัพยากร และหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนจัดทำแผนงานโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา โดยปฏิบัติตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ 3) การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ โรงเรียนส่งเสริมการใช้สื่ออุปกรณ์ การจัดกิจกรรม การจัดห้องเรียน และสภาพแวดล้อมตามแนวคิดมอนเตสซอรีได้อย่างเหมาะสม 4) การสร้างขวัญและกำลังใจ โรงเรียนจัดเงินเดือน สวัสดิการ ค่าตอบแทนแก่บุคลากรได้อย่างเหมาะสม ยกย่องชมเชยครู ระดมทรัพยากรจากผู้ปกครอง ชุมชนเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ครู และบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ 5) การบูรณาการ การวัดและประเมินผล โรงเรียนบูรณาการการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ สนับสนุนให้บุคลากรวางแผน และมีการประเมินร่วมกัน โดยใช้เครื่องมือการวัดและการประเมินที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และ6) การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก โรงเรียนมีการบริหารอาคารสถานที่กำหนดนโยบายโครงสร้างการบริหารงานอย่างชัดเจน จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้

5.2 ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกของสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล สามารถจำแนกได้ดังนี้

1) จำแนกตามอายุ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันทั้งภาพรวมและรายด้านทั้งนี้อาจเพราะครูที่มีอายุที่แตกต่างกัน แต่ปฏิบัติงานภายใต้บริบทของสถานศึกษาและตามแนวคิดของโรงเรียนทางเลือกในสถานศึกษาเอกชนเช่นเดียวกัน ซึ่งได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมองค์กร นโยบายของหลักสูตร และการบริหารจัดการของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ วัสสิกา รุมาคม (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานีกับความพึงพอใจในการทำงานของครูผู้สอนมี

วัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานี 2) ศึกษาความพึงพอใจในการทำงานของครูผู้สอนของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานี 3) เปรียบเทียบความพึงพอใจในการทำงานของครูผู้สอนของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานีจำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา อายุการทำงาน ระดับรายได้ต่อเดือน และขนาดโรงเรียน และ4) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานีกับความพึงพอใจในการทำงานของครูผู้สอน ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนในจังหวัด ปทุมธานีโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ความพึงพอใจในการทำงานของครูผู้สอนโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ครูผู้สอนที่เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อายุการทำงาน ระดับรายได้ต่อเดือน และขนาด โรงเรียนที่สังกัดต่างกันมีความพึงพอใจในการทำงานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 4) ประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานีมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงกับความพึงพอใจในการทำงานของครูผู้สอน

2) จำแนกตามระดับการศึกษา มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันทั้งภาพรวมและรายด้าน ทั้งนี้อาจเพราะครูที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน แต่ปฏิบัติงานภายใต้บริบทเดียวกันตามแนวคิดของโรงเรียนทางเลือกในสถานศึกษาเอกชนเช่นเดียวกัน และได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมองค์กร นโยบายของหลักสูตรและการบริหารจัดการของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรวินท์ วรประวัติ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพความเป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพความเป็นโรงเรียน แห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามประสบการณ์การทำงานและวุฒิการศึกษา 1) สภาพความเป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเรียนรู้และพัฒนาตน ด้านที่ต่ำที่สุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ 2) การวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบสภาพความเป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการเรียนรู้และพัฒนาตน ด้านการมีวิสัยทัศน์ และด้านการเรียนรู้จากประสบการณ์และผู้อื่น ไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านการทำงานร่วมกันเป็นทีม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

3) จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันทั้งภาพรวมและรายด้าน ทั้งนี้อาจเพราะครูที่ประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกัน แต่ปฏิบัติงานภายใต้บริบทของสถานศึกษาและตามแนวคิดของโรงเรียนทางเลือกในสถานศึกษาเอกชนเช่นเดียวกัน ซึ่งได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมองค์กร นโยบายของหลักสูตร และการบริหารจัดการของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ นัฐนรา ราตรี (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานของครูโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของครูโรงเรียน อนุบาลเอกชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี และ2)

เปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของครู โรงเรียนอนุบาลเอกชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามอายุ เพศ สถานภาพ และประสบการณ์ทำงาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูโรงเรียนอนุบาลเอกชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับดีทุกด้าน และ 2) ผลการเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูโรงเรียนอนุบาลเอกชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามอายุ เพศ สถานภาพ และประสบการณ์ทำงาน พบว่าไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน ยกเว้นด้านความสำเร็จในการทำงาน พบว่า ครูเพศหญิงและเพศชายมีคุณภาพชีวิตด้านความสำเร็จในการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูเพศชายมีความสำเร็จในการทำงานสูงกว่า เพศหญิง และด้านความก้าวหน้าในการทำงาน พบว่าครูที่มีสถานภาพโสดมีความก้าวหน้าในการทำงานสูงกว่าครูที่มีสถานภาพสมรสอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

แนวทางการใช้อนุสติ 10 กับการทำจิตให้เป็นสุขในปัจจุบัน มีหลายวิธีที่สามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อพัฒนาจิตใจให้มีความสงบสุข และเผชิญกับความเครียดหรือปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมั่นคง โดยการฝึกฝนอนุสติ 10 ช่วยให้จิตใจมีสติ สมาธิ และปัญญาในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขในโลกที่เต็มไปด้วยความท้าทาย

1) พุทธานุสติ (การระลึกถึงพระพุทธเจ้า) การระลึกถึงพระพุทธเจ้าและการศึกษาคุณสมบัติของพระองค์ช่วยให้เกิดแรงบันดาลใจและศรัทธาในพระธรรมคำสอน การระลึกถึงพระพุทธเจ้าช่วยเสริมสร้างความมั่นคงในจิตใจ ยิ่งในช่วงเวลาที่เราประสบกับความยากลำบาก การมีพุทธานุสติช่วยให้เรามีแรงพยุงใจในการดำเนินชีวิต

2) ธรรมานุสติ (การระลึกถึงพระธรรม) การศึกษาธรรมะและการระลึกถึงหลักธรรมคำสอนช่วยให้เกิดการตระหนักรู้ในความจริงของชีวิต เช่น ความไม่เที่ยง ความทุกข์ และความเป็นอนัตตา ทำให้เราสามารถเข้าใจและรับมือกับความท้าทายในชีวิตได้ดีขึ้น การฝึกธรรมานุสติช่วยเสริมสร้างปัญญาในการมองเห็นทุกข์และวิธีการแก้ไข

3) สังฆานุสติ (การระลึกถึงพระสงฆ์) การระลึกถึงพระสงฆ์ช่วยเสริมสร้างความมั่นใจในความเป็นหนึ่งเดียวของคณะสงฆ์และการปฏิบัติตามหลักธรรมในชีวิตประจำวัน การฝึกสังฆานุสติช่วยให้เรามีแรงบันดาลใจในการร่วมพัฒนาคุณธรรมและรักษาความสงบในจิตใจของเรา

4) สีลานุสติ (การระลึกถึงศีล) การรักษาศีลเป็นการปฏิบัติตามคำสอนที่ดี ซึ่งช่วยให้จิตใจไม่ถูกรบกวนจากการกระทำที่ผิดศีล ทำให้เราเกิดความภาคภูมิใจในคุณงามความดีที่ทำ ช่วยเสริมสร้างความสงบและมั่นคงในจิตใจ

5) จาคานุสติ (การระลึกถึงการให้) การฝึกจาคานุสติช่วยเสริมสร้างคุณธรรมด้านการให้และการมีเมตตา เมื่อเรามีการให้โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน จะช่วยให้จิตใจสงบ และรู้สึกพอใจในสิ่งที่ได้ทำไป ส่งผลให้เกิดความสุขภายใน

6) เทวตานุสติ (การระลึกถึงเทพเจ้า) การระลึกถึงเทพเจ้าหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในศาสนาช่วยให้เรามีแรงบันดาลใจในการทำความดีและดำเนินชีวิตด้วยความซื่อสัตย์สุจริต การมีเทวตานุสติช่วยเสริมสร้างความรู้สึกศรัทธาและพึ่งพาจิตใจที่สูงขึ้น

7) มรณานุสติ (การระลึกถึงความตาย) การระลึกถึงความตายช่วยให้เรารู้สึกถึงความไม่เที่ยงของชีวิต การตระหนักถึงมรณานุสติทำให้เรามีสติและไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต เราจะเริ่มให้คุณค่าแก่การกระทำที่ดีและไม่เสียเวลาไปกับสิ่งที่ไร้ประโยชน์

8) กายคตานุสติ (การระลึกถึงร่างกาย) การระลึกถึงความไม่เที่ยงของร่างกายและการพิจารณาความจริงของร่างกายช่วยให้เราเข้าใจในความเปราะบางและไม่มั่นคงของชีวิต มันช่วยให้เราปล่อยวางความหลงใหลในตัวตนและหันมารู้จักการรักษาจิตใจให้สงบ

9) อานาปานสติ (การระลึกถึงลมหายใจ) การฝึกสติด้วยการระลึกถึงลมหายใจช่วยให้จิตใจสงบและมุ่งมั่นอยู่กับปัจจุบัน ไม่วอกแวกไปกับความคิดหรือความเครียด การฝึกอานาปานสติเป็นวิธีง่าย ๆ ที่ช่วยพัฒนาสมาธิและปัญญา

10) อุปสมานุสติ (การระลึกถึงนิพพาน) การระลึกถึงอุปสมานุสติช่วยให้เรามีเป้าหมายในชีวิตที่ชัดเจน คือการพ้นทุกข์หรือการเข้าถึงนิพพาน มันเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้จิตใจไม่ยึดติดกับสิ่งภายนอกและสามารถมีความสงบภายในได้

สรุปได้ว่า การใช้อนุสติ 10 ในการทำจิตให้เป็นสุขในปัจจุบัน คือการฝึกฝนจิตใจให้มีสมาธิ สติ และปัญญา โดยการนำหลักธรรมต่าง ๆ มาใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เกิดความสงบและความสุขที่ยั่งยืน แม้ต้องเผชิญกับความท้าทายหรือความเครียดจากภายนอก การฝึกฝนอนุสติ 10 ช่วยให้เรามีทัศนคติที่ดีขึ้น รู้จักยอมรับความไม่เที่ยง และสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

6. องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกของสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จะเห็นได้ว่าโรงเรียนทางเลือกมีหลากหลายรูปแบบ ควรมีการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่ โดยมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) การบริหารจัดการ 2) นโยบายการบริหารหลักสูตร 3) การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และ4) การจัดประสบการณ์

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1) ควรเปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนการดำเนินงานของโรงเรียนทางเลือก และการประสานงานภายในมีระบบการสื่อสารภายในโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ

2) ควรปรับปรุงนโยบายการบริหารหลักสูตรให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่

3) ควรส่งเสริมและสนับสนุนการออกแบบพื้นที่เรียนรู้ให้เอื้อต่อการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ มีความยืดหยุ่น และไม่จำกัดอยู่ในห้องเรียน

4) ควรส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพอย่างอิสระและเหมาะสมตามวัย สามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

7.2 ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกของสถานศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

2) ควรศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารจัดการของโรงเรียนทางเลือกของสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

8. เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

ชญาน์นันท์ นภัทร์ถิรชาญไชย และคณะ (2564). การบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกตามแนวคิดมอนเตสซอรี มอนเตสซอรี: ความหวังการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์.* 10(5), 301-310.

นัฐนรา ราตรี. (2563). คุณภาพชีวิตการทำงานของครูโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.* บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และคณะ. (2562). *สถิติสำหรับการวิจัยและเทคนิคการใช้ SPSS*. ปรับปรุงครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.

วัสสิกา รุมาคม. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานีกับความพึงพอใจในการทำงานของครูผู้สอนกรุงเทพมหานคร. *วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ*. 13(2), จาก https://ir.stou.ac.th/bitstream/123456789/681/1/44303.pdf.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2558). *การจัดการศึกษาทางเลือกในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 - 2564)*. สภานิติบัญญัติแห่งชาติ. 2557. ราชกิจจานุเบกษา.

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. (2567). *รายงานสถิติการศึกษาเอกชนประจำปี 2567.* สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2568, จาก https://opec.go.th/stat

อรรวินท์ วรประวัติ. (2563). สภาพความเป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์. *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.* บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ภาษาอังกฤษ

Chanyanan Naphatthirachanchai et al. (2023). Alternative School Management Based on the Montessori ConceptMontessori: The Hope for Providing Inclusive Quality Education. *Mahachulalongkornrajavidyalaya Journal*.10(5), 301-310.

Natthanara Ratree. (2020). Quality of Work Life of Teachers in Private Kindergartens in Surat Thani Province. *Master of Education Thesis*. Graduate School: Sukhothai Thammathirat Open University.

Ladawan Petcharoen et al. (2019). *Statistics for Research and Techniques Using SPSS*. 3rd ed. Bangkok: Charoen Dee Man Kong Printing.

Wassika Rumakham. (2020). *The Relationship between the Effectiveness of Private Schools in Pathum Thani Province andthe Job Satisfaction of Teachers in Bangkok.* STOU JournalofEducation,13(2),fromhttps://ir.stou.ac.th/bitstream/123456789/681/1/44303.pdf.

Office of the Secretary of the National Education Council. (2015). *Alternative Education in Thailand.* Bangkok: V.T.C.Communication.

National Economic and Social Development Board. (2017). *National Economic and Social Development Plan No. 12 (2017-2021). National Legislative Assembly. 2014.* Royal Gazette.

Office of the Private Education Commission. (2024). *Private Education Statistics Report 2024.* Retrieved January 10, 2025, from https://opec.go.th/stat.

Arawin Woraprawat. (2020). The Learning School Conditions of Private Educational Institutions under the Office of the Private Education Commission, Mueang District, Nakhon Sawan Province. *Thesis. Master of Education*. Graduate School: Naresuan University.